

Лекція №1.

Роль енергозбереження в економіці держави.

Зміст

1. Сучасний стан економіки України та її паливно-енергетичного комплексу.....	1
2. Потенціал енергозбереження	4
3. Політика енергоефективності	4

1. Сучасний стан економіки України та її паливно-енергетичного комплексу

До початку 90-х років, коли завдяки знищенню єдиного господарського комплексу колишнього СРСР почався спад виробництва та супутні кризові явища у всіх сферах економічної діяльності практично всіх молодих незалежних держав, що виникли, Україна займала друге місце після Російської Федерації практично за всіма економічними показниками. Зокрема у 1989 році вона видобувала 25% вугілля, виплавляла 40% сталі та 50% чавуну від всієї кількості в Союзі, в цей же час республіка давала понад 24% зернових, близько 22% м(яса, 43,8% насіння соняшника і половину цукру.

Однак на протязі тривалого періоду після 2-гої світової війни республіка була паливною енергетичною та металургійною базою країни в цілому. На початок 90-х років в структурі промислового виробництва України 71,2% припадало на виробництво засобів виробництва в галузі, що випускали товари споживчого характеру (товари для населення) - лише 28,8%. В той же час при постійному нарощуванні обсягів виробництва ресурсо- та енергоємної продукції, Україна поступово перетворилась із експортера паливних ресурсів в імпортера їх.

Однак, внаслідок того, що в колишньому Союзі ПЕК дотувався за рахунок прибутків інших галузей ціни на енергоносії були штучно занижені, і економіка України навіть при значному імпорті первинного палива і високій енергоемності продукції функціонувалася стабільно.

Разом з тим енергоекономічні показники її у порівнянні з показниками інших країн (табл.1).

<i>Показник</i>	<i>Країни</i>		
	<i>Україна</i>	<i>Франція</i>	<i>Великобританія</i>
Виробництво електроенергії на душу населення, тис. кВт.	5,2	5,8	5,7
Доля витрат ел. енергії в промисловості, %.	60	70	35,8

Споживання енергії на душу населення в кг. нафтового еквіваленту було в Україні у 1990 р. доволі високим 4600 кнс, що відповідало середньоєвропейським показникам. Про те внутрішній валовий продукт (ВВП) був у 8-10 разів менше середнього по Західній Європі і вдвічі менший від середнього по всій Європі (з урахуванням колишніх країн соц. табору), а енергоємність, таким чином відповідно у 8-10 та в 2 рази вища.

Розпад СРСР дуже вплинув на економіку України. Оскільки ціни на енергоносії були суттєво занижені то на початку процесу зростання цін з орієнтацією на світовий рівень ціни на енергоносії зростали значно вищими темпами, ніж ціни на інші види продукції. Це різко прискорило інфляційні процеси в Україні і призвело до того, що виручка за готову продукцію інколи не перекриває затрати на енергоресурси. Енергетична складова собівартості продукції виросла у всіх галузях . Наприклад паливна складова у собівартості 1 кВт електроенергії у 1994 р. піднялась до 90% проти 60-65% у докризовий період.

Детальний аналіз електроємності ВВП приведений у табл.2.

Енергоємність ВВП України за 1990-1995рік.

Таблиця. 2.

<i>Показники</i>	<i>1990</i>	<i>1995</i>	<i>1995до1990%</i>
Споживання паливно-енергетичних ресурсів народним господарством, всього млн. т.у.п. в тому числі	353,0	226,3	64,1
Котельно-пічне паливо, млн.. т.у.п.	280,6	181,4	64.6
Моторне паливо, млн. т.у.п.	43,9	19,1	13,5
Природно-енергетичні ресурси млн. т.у.п.	28,5	25,7	90,5

ВВП, (в пор.цінах 1995 р.), млрд. грн.	110,43	52,93	47,9
Енергоємність ВВП, кг. у. п./грн.	3,2	4,28	133,8
Паливоємність ВВП, кг. у. п./грн.	2,54	3,43	135
Споживання електроенергії нар. госп.млрд.кВт/год	270,4	191	70,6
Електроємність ВВП, кВт г/грн.	2,45	3,61	146,9
Споживання теплової енергії нар. госп. млн. т.кал.	412,7	274,7	66,6
Теплоємність ВВП, м кал/грн	3,74	5,19	138,8

В цілому обсяг виробництва промислової продукції у 1995р. склав 53% від обсягів 1990року.

Складна ситуація склалася в галузях паливно-енергетичного комплексу (ПЕК).

Видобуток основних видів первинних енергоносіїв в перерахунку на умовне паливо за рік

(1994-1995)зменшився на 8,8%, на 4,4% менше у 1995році було вироблено електроенергії. Видобуток вугілля за 5років(1990-1995) зменшився майже вдвічі зі 164,8 до 83,8 млн. т, нафти з 5,25 до 4,09 млн. т, газу з 26,08 до 18,16 млрд. м, електроенергії з 298,5 до 193,8 млрд. кВт.год.

Перспективи власного видобутку енергоносіїв та потреб в них народного господарства наведені в табл.3.

Таблиця.3.

<i>Вид енергоносія видобуток</i>	<i>Роки</i>				
	<i>1990</i>	<i>1995</i>	<i>2000</i>	<i>2005</i>	<i>2010</i>
<i>Потреба</i> Вугілля, млн. т.	164,8	83,6	152,3	157,5	170
	127,5	80,6	116,9	122	129
Нафта, млн. т.	5,25	4,09	4,93	6,63	7,5
	49,3	15,7	47	47	47
Природний газ, млрд. м.	26,08	18,16	27,3	33,5	35,3
	118,7	85,4	78,9	82,8	80,3
Електроенергія, млрд. кВт.	298,5	193,8	245,4	266,5	280,6

год.	270,5	191	244,4	256,5	270,6
------	-------	-----	-------	-------	-------

2. Потенціал енергозбереження

Якщо проаналізувати дані табл. 3., то стає наочним той факт, що за будь-яких варіантів розвитку економіки первинні національні ресурси України не забезпечать потреб в них економіки країни той же час від'ємний валютний баланс різко обмежує можливості придбання їх за кордоном.

За таких умов необхідність розробки та реалізації нової енергетичної стратегії України стали незаперечною. Поряд із розробкою програми розвитку галузей ПЕК, програми структурної перебудови економіки, найважливішою складовою частиною цієї стратегії є здійснення державної політики енергозбереження.

За оцінками фахівців загальний потенціал енергозбереження в Україні становить близько 45 % від обсягу спожитих паливно-енергетичних ресурсів.

Загальний потенціал енергозбереження включає:

- технічну (технологічну) складову - підвищення ефективності виробництва (видобутку), перетворення, транспортування та споживання енергоресурсів і відповідно зниження енергоємності продукції та надання послуг за рахунок впровадження новітніх енергоефективних технологій та енергозберігаючих заходів;
- структурну складову зміна макроекономічних пропорцій в економіці з метою зниження рівнів енергоспоживання;
- зменшення питомої ваги енергоємних галузей і виробництв промисловості та транспорту за рахунок розвитку наукомістких галузей і виробництв з низькою енергоємністю та матеріаломісткістю.

3. Політика енергоефективності

Енергоефективність – це споживання меншого обсягу енергії на виконання одного і того ж обсягу робіт, наприклад, опалення, охолодження, освітлення або виробництва будь-якої продукції

Що означає енергоефективність для людей, країни, екології?

За комунальні послуги ми платимо багато, і будемо платити ще більше, тому що ціни на них зростають і будуть зростати.

У той же час, багато хто з нас не замислюються про необхідність економити тепло, електрику чи газ. А це означає, що ми викидаємо ресурси і гроші на вітер.

Отже:

Для жителів енергоефективність означає зменшення витрат на оплату комунальних послуг.

Україна споживає 230-300 млн т умовного палива в рік (вугілля, нафта і природний газ) . Навіть вугілля за прогнозами нам може вистачити лише на кілька сотень років, а власні запаси нафти і газу будуть вичерпані за 30-50 років.

Україна споживає 230-300 млн т умовного палива в рік (вугілля, нафта і природний газ) . Навіть вугілля за прогнозами нам може вистачити лише на кілька сотень років, а власні запаси нафти і газу будуть вичерпані за 30-50 років.

Отже:

Для нашої країни енергоефективність означає економію ресурсів, у першу чергу, природного газу, що закуповується за кордоном, а також зниження енергоемності української економіки.

Надмірне і нераціональне ресурсоспоживання веде до збільшення обсягу парникових газів та інших шкідливих викидів.

А це означає, що ми самі завдаємо шкоди не тільки навколишньому середовищу, але і свого здоров'я, дітей та онуків.

Отже:

Для екосистем енергоефективність означає зниження шкідливих викидів в атмосферу, збереження флори і фауни та запобігання змін клімату.